

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΗΧΩ

Τίς ἀγνοεῖ τὸν παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν λόφον, ἐφ' οὗ τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου, τὸ φαινόμενον μακρόθεν ὥς τις ἔκφυσις τοῦ λόφου ἀχειροποίητος, ἰδιότροπος κόσμος τῆς κορυφῆς του; Ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸ μέρος τῆς λιθίνης, ἀλλὰ μεγάλης προγονικῆς κληρονομίας, καὶ ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν ἐκεῖ μετ' ἐνδιαφέροντος, μετὰ σεβασμοῦ, μετ' ἀγάπης. Τίποτε δὲν εἶνε. Ὀλίγαι πέτραι ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης, ἄνευ τέχνης ἐκτάκτου, ἄνευ σημασίας πραγματικῆς. Ἀλλ' ἐντὸς ὅλων τῶν ἐγκεφάλων, ὅσοι συνεκινώθησαν εἴτε ἀμέσως, εἴτε δι' εἰκόνων πρὸς τὸν ἀθηναϊκὸν λόφον, διατηρεῖται τὸ ἰνδαλμα τοῦ οἰονεῖ προσκόπου τοῦ Ἰοστεφάνου ἄστεως, μεταξὺ τῶν μυρίων ἀλλὰ τόσῳ γνωστῶν ἀπαρτισμάτων τοπίου, τὸ ὅποιον ὑπὸ ἔποψιν φυσικῆς καὶ ἠθικῆς καλλονῆς εἶνε ἐκ τῶν πρώτων τοῦ κόσμου. Δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς ζῶντας ὑπὸ τῆς Ἀκροπόλεως τὴν σκιάν, ἀκόμη ἱερώτερον εἶνε καὶ προσφιλέστερον τὸ ἀρχαῖον μνημεῖον. Ἀνέβημεν ἐκεῖ τοσάκις, τὸ βλέπομεν καθημέραν, καὶ μάλιστα οἱ περιπατηταὶ τῆς δέλης, ἀμυδρὸν διαγραφόμενον ἐπὶ τοῦ βαθυκυάνου οὐρανοῦ, τὸ ἐτυνευθίσαμεν, καὶ εἰς τὴν φιλόρχειον ἐκτίμησιν, τὴν τυχὸν τρεφομένην ὑπὸ τινων, προστέθη τὸ γενικὸν αἶσθημα, τὸ ἐκ τῆς ἔξω. Τὸν βάνδαλον, ὁ ὅποιος θὰ ἐτόλμα νὰ τὸ καταρρίψῃ πρὸ τῶν ὁμμάτων μας θὰ τὸν κατεσπαράσσουμεν, καὶ ἡ σφύρα, ἡ ὁποία θὰ εἰργάζετο πρὸς ἀφανισμόν του, θὰ εὕρισκεν ἀλγεινὴν ἡχώ εἰς τὴν καρδίαν μας.

Δὲν τὸ εὕρισκετε ἄρα γε φυσικόν, ἀρμόζον εἰς ἀνθρώπους τὸ αἶσθημα αὐτό; Καὶ ὅμως ἡμεῖς δὲν τὸ αἰσθανόμεθα, ὄχι. Ὀλίγοι καὶ ἀνίσχυροι εἶνε ἐδῶ οἱ ζῶντες μὲ τὰς εὐγενεῖς ιδέας καὶ θυσιάζοντες εἰς τὰ γενικώτερα καὶ διαρκέστερα συμφέροντα τὰ μικρὰ αὐτῶν, τα πρόσκαιρα καὶ εὐτελεῖ. Οἱ ἄλλοι ὅλοι ἀποτελοῦμεν ἀγέλην, πρὸς τὴν ὁποίαν ξένη εἶνε πᾶσα ἀρετή. Καὶ πόσοι ἄρα γε μεταξὺ μας — ἅς τὸ ὁμολογήσωμεν ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ ἄνευ σεμνοτυφίας — θὰ εἶχον τὸ θάρρος νὰ ὑποστηρίξουν, ὅταν ἄλλως ἐπρόκειτο νὰ κερδίσουν χιλιάδας τινὰς δραχμῶν νέων, ὅτι ὁ λόφος τοῦ Φιλοπάππου εἶνε ἀρχαῖον μνημεῖον καὶ ὄχι λατομεῖον; Καὶ μήπως δὲν εἶδομεν δικαστὰς ἐπιδικάζοντας εἰς κερδοσκοποὺς ἰδιώτας τὰ κειμήλια αὐτὰ ὡς τὰ κοινότερα χωράφια καὶ πραγματογνώμονας ἀποφαινομένους ὅτι ἡ λατομία τοῦ λόφου δὲν βλάπτει τὸ μνημεῖον, καὶ ἀνθρώπους ἐρίζοντας περὶ τῆς κτήσεως αὐτοῦ καὶ ἐκμεταλλεύσεως;

Καὶ μήπως εἶνε πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἡγέρθη ἐν τῷ τύπῳ ὁ πάταγος, τὸν ὅποιον προὐκάλεσεν

αὐτὰς τὰς ἡμέρας, ὁμοῦ μὲ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ εἰκοσαφράγκου, ἡ ἐπαπειλουμένη καταστροφή τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου, καθ' ἣν ἐφάνημεν τόσῳ πλούσιοι εἰς θρήνους, εἰς ἀναθέματα, εἰς αἰσθηματα, εἰς ἐξετάσεις πατριωτικὰς, ἀλλὰ πτωχότατοι εἰς δράσιν, δηλαδή εἰς εἰλικρίνειαν;

Καὶ ποῖος εἰξεύρει ἀκόμη ἂν μεθ' ὅλα τὰ μέτρα καὶ τὰ νομοσχέδια, τὰ ὅποια ἡ διαλείπουσα φιλοπατρία τῆς Κυβερνήσεως ἐτοιμάζει, θὰ σωθῇ σήμερον ὁ λόφος τοῦ Φιλοπάππου, ἢ ἂν θὰ ἐκτραγῇ νέον σκάνδαλον αὐριον ὑπὸ ἄλλην Κυβέρνησιν τῆς αὐτῆς ἀφύχου ἀλλ' ἐκάστοτε γαλβανίζομένης φιλοπατρίας; Διότι καμμίαν δὲν ἔχω πεποίθησιν εἰς τὸ ἐπιχρίσμα, τὸ ὅποιον ἀπεθέσαμεν ἐν βίᾳ βαναύσῳ ἐπὶ τοῦ προσώπου διὰ νὰ πατῶμεν τοὺς ἀπλουστέρους. Δὲν πιστεύω ὡς οἱ ἱερεῖαί μας ὅτι διεσθάρημεν· διότι οὐδέποτε ὑπήρξαμεν ἰδανικὸν ἔθνος· ἀλλὰ σκέπτομαι ὅτι μόλις πρὸ μικροῦ ἐξεληθόντες τῆς βαρβαρότητος, θὰ ζήτωμεν πολὺν ἀκόμη καιρὸν πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὸ στάδιον τοῦ πνευματικοῦ βίου, τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, ὅταν κανενὸς τὸ συμφέρον τὸ ταπεινὸν δὲν θὰ ἐπιβάλλεται καὶ τυραννῇ τοὺς περισσοτέρους, ἔνεκα ἄλλων συμφερόντων ταπεινῶν.

*

Διὰ τὰ μεγάλα αὐτά, τὰ ριζικὰ ἐλαττώματα, μόνη ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίς μας παρηγορεῖ. Ἀλλὰ διὰ τὰ ἄλλα, τὰ μικρότερα, τὰ συναρτῇ ἴσως μὲ τὸν ἐθνολογικὸν χαρακτῆρα, τὰ ὅποια δὲν προσάπτουσι καὶ τόσην ἀτιμίαν ἀλλὰ μόνον ἐρήνημα εἰς τοὺς σεμνοτέρους, μᾶς ἔρχονται ἄλλοθεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν παρηγορία. Ἴδου ὅτι τὰ λάθη μας διαπράττονται, καὶ μάλιστα ὑψιζήμενα καὶ ἐπιδιορθωμένα, καὶ ὑπ' ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ ὑπεροχὴ εἶνε ἀναμφισβήτητος. Τελευταῖον ὁ κόλαφος, τὸν ὅποιον ὁ ἐπὶ τῶν Ἑσπερικῶν ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας ἐφιλοδῶρθε πρὸς ἕνα βουλευτὴν, ἀνιήχησεν ἕως ἐδῶ μετ' αἰσθήματος πολλῆς ἀνακουφίσεως. Δὲν τρέφομεν καμμίαν ἔχθραν ἰδιαιτέραν πρὸς τὸν κ. Λὼρ οὔτε λογιζόμεθα βέβαια συνυπεύθυνοι μὲ τὸν κ. Κωνστάν. Ἀλλὰ πόσον εὐφρόσυνον καὶ πόσον πολυσήμαντον ἦτο τὸ μειδίωμα, τὸ ἐφ' ὅλων τῶν προσώπων ἰχνογραφηθέν, μὲ τὸ προχθεσινὸν τηλεγράφημα τοῦ Μεσημερινοῦ Πρακτορείου! Ἄν οἱ διδάσκαλοί μας κάμνουν αὐτά, ποῦ ἐμείναμεν ἡμεῖς οἱ μαθηταί!

Ἀλλοίμονον! πόσον εὐκόλα λησμονοῦμεν, ὅτι γενικῶς ὁ διδάσκαλος δὲν εἶνε παρὰ ἐν κράμα ἀρετῶν μεγάλων, καλῶν εἰς μίμησιν, καὶ κακιῶν ἀναλόγων πρὸς τὰς ἀρετάς, καλῶν εἰς ἀποφυγὴν, καὶ ὅτι ὅσῳ μᾶλλον ὑπέροχον κατέχει τις θέσιν, τόσῳ εὐκολώτερον τῷ συγχωροῦνται παρεκτροπαί, ἱκαναὶ νὰ καταστρέφουν τὸν μικρόν,

τὸν μάλιστα ἀναφαινόμενον εἰς τὸν κόσμον καὶ ἔχοντα ἀκόμη χρεῖαν συστάσεων.

*

Τὸ ἐπεισόδιον Κωνστάν Λῶρ φαντάζομαι τί ὠραίους στίχους καὶ τί χρυσᾶς ὁμοιοκαταληξίας θὰ ἐνέπνεεν εἰς τὸν κ. Σουρῆν, ἂν ἤθελε τὸ πραγματευθῇ. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον αὐτὴ ἡ εὐκαιρία, δι' ἣν μοι ἤλθεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς γραφίδος τὸ ὄνομα τοῦ δημοφιλούς ποιητοῦ.

Κατέβαινα προχθὲς εἰς Πειραιᾶ. Ὀλίγον πρὶν ἢ ἡ ἀμαξοστοιχία σταματήσῃ εἰς τὸ Φάληρον, κάποιος τῶν ἐπιβατῶν εἶπε δυνατὰ πρὸς τὸν σύντροφόν του :

— Νὰ τὸ σπῖτι τοῦ Σουρῆ, καὶ ἀμέσως ὅλοι οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ βαγόνιον ἐκεῖνο, ἐκύψαμεν μετὰ ζωηρᾶς περιεργίας νὰ ἴδωμεν τὸ νεόκτιστον μέλαθρον τοῦ Φασουλῆ, τοῦ ὁποίου τὴν φήμην*διελάλησεν ἥδη ὁ «'Ρωμηός». Εἶνε οἰκία ἀρκετὰ κομψή, διώροφος, μὲ ἀέτωμα καταστρέφον τὴν μονοτονίαν τοῦ τετραγώνου σχήματος, μ' ἐξώστην ὑποβασταζόμενον διὰ κίωνων, μ' ἐξώθυραν κιγκλιωτήν. Τὴν βλέπει κανεὶς εὐφροσύνης καὶ σκέπτεται ὅτι μὲ στίχους δὲν ἔμπορῶσε τῷ ὄντι νὰ κτισθῇ πολυτελεστέρα κατοικία. Διότι, παρὰ τὸ χάριεν δίστιχον τοῦ τελευταίου «'Ρωμηοῦ», ἐν ᾧ ὁ Φασουλῆς βεβαίως :

Μὰ νὰ μὲ φτύσῃς, Περικλῆ, ἂν ἔχω ὡς τώρα νοιώσῃ
Πῶς ἔγεινε, ποῖος τόκτισε καὶ ποῖος θὰ τὸ πληρώσῃ,
μὲ στίχους καὶ μόνον μὲ στίχους ἔγεινε τὸ οἶκημα αὐτό. Θεμέλιος αὐτοῦ λίθος ὑπῆρξεν ἡ ἀγάπη, τὴν ὁποίαν καθεὶς αἰσθάνεται πρὸς τὸν Σουρῆν, ὅταν ἀναγνώσῃ τὰ ἔργα του. Ὡς τὸν ἐδαρῆθη εὐγνωμόνως τὸ οἰκόπεδον. Ἡ δὲ Οἰκοδομικὴ Ἑταιρία ἀνέλαβε τὴν οἰκοδομήν, τὴν δαπάνην τῆς ὁποίας ὁ κ. Σουρῆς θ' ἀποσβέσῃ δι' ἐξαμηνίων δόσεων... πάλιν διὰ στίχων δηλαδή, ἀφ' οὗ εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι τὸ μόνον προϊόν, τὸ ὁποῖον πωλεῖ ὁ ἀστῆς αὐτὸς Χίτος, εἶνε στίχοι, στίχοι καλογραμμένοι καὶ γεμάτοι ἀπὸ εὐφραν, τοὺς ὁποίους μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν ἀγοράζει τὸ ἑλληνικὸν κοινόν. Ἴδού λοιπὸν καὶ ἐν καλὸν σύμπτωμα μέτα εἰς τὰ τότε δυστοίωνα

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Ο ΥΠΝΟΣ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΙΩΝΟΣ

Μίαν ὥραία βραδεῖά, τὴν ὥρα ποῦ ἔκλιν' ὁ ἥλιος 'ς τὴ δύσι, ἡ Σελήνη ἐπερπατοῦσε 'ς ταῖς παραποταμιαῖς τοῦ Μαιάνδρου κ' ἐσυλλογίζονταν πῶς ποτὲ δὲν εἶχε ἰδῇ ἄλλον τόπο τόσο τερπνὸν ὡς τὴν ἡτυχή ἐκείνη κοιλάδα, ὅπου ἐκυλοῦσε ὁ χαριτωμένος ποταμός. Δεξιὰ ἐπρόβαλλε ἕνας λόφος· τὰ δένδρα καὶ τ' ἄνθη ἐσκεπάζαν τὰ πλάγια του· 'ς τοὺς φτελιχδες ἐπεριπλέκονταν γύρω τὰ κλήματα, καὶ τὰ πορφυρὰ τους βετρώδια

ἐλαμπαν ἀνάμεσα 'ς τὰ μαῦρά τους φύλλα Ἡ Σελήνη ἐρώτησε κάποιους διαδάταις τ' ὄνομα τοῦ λόφου, καὶ τῆς εἶπαν πῶς ἦταν ὁ λόφος τοῦ Λάτμου. Ἡθέλησε ν' ἀνεβῇ ὡς ἑπάνω κ' ἐπροχώρησε ἀνάμεσα 'ς τὰ μεγάλα του δένδρα, καὶ τὰ κλαδιὰ τους ἐκυμάτιζαν ἀποπάνω της μὲς τὸ καθάριο φῶς τοῦ βραδυοῦ. Ἐφθασε τέλος 'ς τὴν κορυφὴν τοῦ καὶ τὸ μάτι της ἔτρεξε 'ς τὴν κοιλάδα ποῦ ἀπλόνονταν πέρα. Ἐμεινε σὰν μαγεμένη· δὲν εἶχε ἰδῇ ποτὲ τῆς τόση ὁμορφιὰ μὴτε 'ς τὸν ὕπνο της. Ἐλόγιαζε πάντα πῶς ἦταν τοῦ Μαιάνδρου ἡ κοιλάδα ὅτι εἶχε ὁ κόσμος μαγευτικώτερο, καὶ τώρα ἔβλεπε ἐμπρός της μίαν εἰκόνα ποῦ δὲν ἔμπορῶσε καθόλου νὰ συγκριθῇ με τοὺς βράχους καὶ μὲ τὰ ὠραῖα νερά τοῦ πολύγυρου ποταμοῦ. Πέρα 'ς τὸ βάθος στενῆς λαγκαδιᾶς μία λίμνη ἀνάδινε 'ς τ' ἀργυρὰ της νερά ταις ἀχτιναῖς τοῦ ἡλίου ποῦ ἐβασίλευε. Μεγάλωπρεπα δένδρα ἐσκεπάζαν τριγύρω ταῖς χυταῖς της ὀχθιαῖς, καὶ τὰ μακρὰ τους κλωνάρια ἔγερναν 'ς τὰ νερά της. Ἀνέμου πνοὴ δὲν ἐτάραζε τὴν πυκνὴν πρασιναῖδα, φτεροῦγα πουλιοῦ δὲν ἐλαμνε 'ς τὸν ἀέρα. Μόνον ἡ πράσινη νύφη ἥσυχά ἀερόπλεε 'ς τὸν ἀθέρα τῆς λίμνης καὶ ὁ κύκνος ἀκίνητος καὶ σχεδὸν κοιμισμένος 'ς τ' ἀργυρὰ της νερά. Βαθρὰ 'ς τὴ μαγευτικώτερην ἄκρην τῆς λαγκαδιᾶς ἐφάνταζε μαρμαρένιος ναὸς μὲ στήλαις λευκαῖς σὰν τὸ χιόνι· μαρμαρένια σκαλιὰ ἰσκιασμένα ἀπὸ φοινικιαῖς ἐκατέβαιναν ὡς τὴν ἄκρην τῆς λίμνης· μὲ τὰ πλήθια ὠραιότατα ἄνθη ἐδῶ κ' ἐκεῖ σκορπισμένα ἐσμύγονταν ἡ φτέρη κ' ἡ μούσकुλη κ' ὁ πράσινος κίσσερας. Ἐλαμπαν ἐκεῖ ὁ λευκότατος νάρκισσος, τὸ πορφυρὸ τουλουπάνι, ὁ μαῦρος ὑάκινθος καὶ τὸ ῥόδο μὲ ὅλα τὰ ζωηρὰ γλυκὰ χρώματά του. 'Σ τὰ μαρμαρένια σκαλιὰ τοῦ ναοῦ ἕνας νέος ἐκάθονταν κ' ἐκοιμώτου· τὰ κάλλη του ἐσκεπάζαν τὴν ὁμορφιὰ τῶν ἀνθιῶν καὶ τῶν δένδρων. Ἦταν ὁ 'Ενδυμίων. Ἐκατοικοῦσε 'ς τὴν εἰρηνικὴν ἐκείνην κοιλάδα, ὅπου ποτὲ δὲν ἐμάνιζαν τῶν ἀνέμων ἡ ζάλαις, ὅπου ποτὲ σύγνεφα μαῦρα δὲν ἐσιμόναν ν' ἀπλώσουν σκοτεινὰ 'ς τὰ βουνὰ της. Γλυκοπερνοῦσε τοῦ βραδυοῦ ταῖς ἡσυχαις ὥραις 'ς τὸν ὕπνο, κ' ὅπως ἦταν σὰν μάρμαρο ἀκίνητος, ἐφάνη γιὰ μίαν στιγμὴ τῆς Σελήνης κάτι ἄλλο παρὰ πλάσμα ποῦ ἐζῴσσε. Ἐσάστιζε ὁ νοῦς της κυττῶντάς τον κ' ἐκρατοῦσε τὴν πνοὴ της. Ἐκατέβηκε τιγανὰ σιγανὰ 'ς τὴν κοιλάδα κ' ἐσίμωσε 'ς τὰ μαρμαρένια σκαλιὰ. Ὁ ἥλιος ἐκρύβονταν ὀπίσω ἀπ' τὸ πλάγι κ' ἡ φλογεραῖς του λάμψαις ἐχρύσαν τὴν ὄψιν τῆς λίμνης. Ὁ 'Ενδυμίων ἐξύπνησε καὶ εἶδε τὴ Σελήνην ποῦ ἔσταν ἐμπρός του, κ' ἐκείνη τοῦ εἶπε. «'Εγὼ περνώ ταῖς ἡμέραις μου γυρίζοντας 'ς ὅλην τὴ γῆ καὶ δὲν ἔμπορῶ νὰ σταματήσω ἐδῶ. Ἐλα κατόπι μου· θὰ σοῦ δείξω μεγαλύτερας λίμναις, κοιλά-